

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อโครงสร้างการผลิต และบทบาทของรายการสารคดีเชิงข่าวทางโทรทัศน์ : รายการถนนสายที่ 5” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงบทบาทของปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องและวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากปัจจัยดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทการแสดงผลออกของรายการฯ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อโครงสร้างการผลิต และบทบาทของรายการสารคดีเชิงข่าวทางโทรทัศน์ : รายการถนนสายที่ 5” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โครงสร้างการผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวทางโทรทัศน์ “รายการถนนสายที่ 5”

เป็นโครงสร้างการผลิตที่มีทั้งการเปลี่ยนแปลง และส่วนที่คงเดิมไว้ตลอดระยะเวลาที่ได้แพร่ภาพออกอากาศมาเป็นปีที่ 4 ซึ่งมีส่วนที่เปลี่ยนแปลง และส่วนที่คงเดิมดังรายละเอียดดังนี้

1.1 ส่วนที่เปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการผลิตรายการถนนสายที่ 5 คือ “องค์กรผู้ผลิตรายย่อย” ที่เปลี่ยนแปลงทุกปีนับตั้งแต่ผลิตรายการเมื่อปี พ.ศ. 2537 เริ่มต้นจาก

ปี พ.ศ. 2537 องค์กรผู้ผลิต คือ บริษัท พานอรามา ด็อกคิวเมนต์ทารี จำกัด ที่เป็นทั้งผู้คิดแนวคิดของรายการถนนสายที่ 5 มาตั้งแต่แรก และเป็น บริษัทผู้รับจ้างผลิตรายการนี้จากการว่าจ้างของเจ้าของเวลาคือ รุ่งนภา ทองประคำ มาตลอดปี พ.ศ. 2537 โดยได้สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่รายการโทรทัศน์ไทยด้วย การนำเสนอรายการของสารคดีสั้นเชิงข่าวในประเด็น “ปัญหาจรรยา” อย่างตรงไปตรงมามากที่สุด และได้รับการตอบรับกลับจากสื่อมวลชนและประชาชนผู้รับชมเป็นอย่างดี และเป็นบริษัทที่เลือก ชลวิทย์ สุขอุดม ให้มาเป็นผู้ดำเนินรายการถนนสายที่ 5 จนกระทั่งประสบผลสำเร็จสามารถสื่อสารกับผู้ชมด้วยรูปแบบที่ชัดเจนตรงประเด็นเหมาะสมกับแนวคิดของรายการถนนสายที่ 5 เป็นอย่างดี

ปี พ.ศ. 2538 องค์กรผู้ผลิตคือ บริษัท พลัปปิค บรอดคาสติงส์ เซอร์วิส จำกัด (PBS จำกัด) ที่รับช่วงต่อจากบริษัท พานอรามา ด็อคคิวเมนต์ ทารี จำกัด ทั้งในเรื่องของแนวคิดเดิมของรายการถนนสายที่ 5 รูปแบบการนำเสนอแบบเดิม และพิธีกรคนเดิมด้วย ซึ่งผู้ชมจะไม่มีโอกาสได้ทราบเลยว่าเกิดการเปลี่ยนองค์กรผู้ผลิตจากปีที่แล้ว เพราะเนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการยังคงเหมือนเดิม เว้นแต่มีอยู่บางช่วงที่ผู้อุปถัมภ์รายการ เริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอแบบนี้ จึงอยากให้มีเนื้อหาที่เบาบางลงกว่าเดิม และอยากให้เปลี่ยนพิธีกรจาก ชลวิทย์ สุขอุดม เป็น ปริญญา วิกานต์ แต่เหตุการณ์ดังกล่าวก็ยังไม่ทันได้เกิดขึ้น เพราะเพียงแค่การเริ่มต้นให้ผู้ดำเนินรายการคนปัจจุบันคือ ชลวิทย์ สุขอุดม ดำเนินรายการตามบทที่ไม่ได้เขียนเอง แต่มีคนของบริษัทฯ เขียนให้ รวมถึงเนื้อหาที่ไม่ใช่ข้อร้องเรียนของประชาชน ซึ่งได้ออกอากาศไปไม่กี่ตอน ก็มีการเรียกร้องจากผู้ชมให้กลับมาทำรายการลักษณะเดิมดีกว่า ที่มีทั้งความเข้มข้นในเนื้อหา และความแรงของพิธีกร

ปี พ.ศ. 2539 บริษัท สกรรจ์ เซทชั่น จำกัด เป็นผู้รับจ้างผลิตต่อมา ซึ่งในปีนี้แทบจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในเนื้อหาทั้งสิ้นเพราะองค์กรผู้ผลิตกับผู้ดำเนินรายการ มีแนวคิดในทิศทาง เดียวกัน คือต้องการให้รายการถนนสายที่ 5 เป็นตัวแทนจากประชาชนในการเรียกร้องความไม่ถูก ต้องกับบางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะเรื่องปัญหาการจราจรที่เกิดวิกฤตขึ้นด้วย สาเหตุของผู้ใช้รถ ผู้ใช้ถนน และผู้รักษากฎทั้งในลักษณะที่เจตนา และไม่เจตนา จะมีอยู่ช่วงหนึ่ง ใน ระยะเวลาปี ที่ทีมผู้ผลิต และผู้ดำเนินรายการพยายามจะนำเสนอในแง่บวกมากขึ้นบ้าง กล่าวคือ มี การยกย่องผู้กระทำดีถูกต้องและเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้รถใช้ถนน โดยนำเสนอในช่วง “ บนถนนมีคนดี ” แต่ก็ปรากฏว่าสามารถผลิตออกอากาศในระยะเวลาอันสั้น เพราะข้อมูลส่วนนี้ไม่ชัดเจน และหาได้ยากกว่าการร้องทุกข์ รายการถนนสายที่ 5 ในปีนี้จึงนำเสนอในลักษณะเดิมอย่างที่เป็น มา

ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมี บริษัท โปรเจค เคน จำกัด เป็นผู้รับจ้างผลิตโดยมีชลวิทย์ สุขอุดมเป็น เจ้าของบริษัท แต่เพียงผู้เดียว จึงเป็นที่แน่นอนว่าทั้งเนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการถนนสายที่ 5 ในปีนี้แสดงออกถึงความเป็น ชลวิทย์ ได้ชัดเจนที่สุด นับเป็นปีล่าสุดที่ผู้วิจัยทำการศึกษายู่ ซึ่งใน ขณะนั้นยังไม่ทราบว่าในปีต่อมารายการถนนสายที่ 5 ยังคงมีอยู่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรผู้ ผลิตอีกหรือไม่

12. ส่วนที่คงเดิมในโครงสร้างรายการถนนสายที่ 5 คือ

สถานี

เจ้าของเวลา

พิธีกร

สถานี ได้แก่ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ที่ยังคงอนุมัติให้รายการถนนสายที่ 5 อยู่ในผังรายการของสถานี และออกอากาศจากปีแรก จนถึงปัจจุบันมาโดยตลอด จะเปลี่ยนแปลงบ้างก็คือด้านเวลา ที่มีการเปลี่ยนแปลงย้ายอยู่ 3 ช่วงด้วยกันคือ

เริ่มแรก 2-3 เดือน ออกอากาศวันจันทร์-วันศุกร์หลังข่าวภาคค่ำ ระยะเวลา 2 นาที
ช่วงที่ 2 - ปี พ.ศ. 2539 เปลี่ยนเป็นวันจันทร์ - วันพุธระยะเวลา 5 นาที
ปี พ.ศ. 2540 เป็นวันเสาร์ - วันอาทิตย์หลังข่าวภาคค่ำระยะเวลา 5 นาที

เจ้าของเวลา ได้แก่ บริษัทรุ่งนภา กรุป จำกัด โดยรุ่งนภา ทองประคำ เป็นบริษัทเอกชนหรือกลุ่มบุคคลภายนอกที่เข้ามา “เช่าเวลา” จากทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 อีกทีหนึ่ง ที่ยังคงได้รับการจัดสรรเวลาจากทางสถานีฯ มาตลอด โดยเฉพาะเวลาในการดำเนินการผลิตรายการสารคดีสั้นเชิงข่าว “รายการถนนสายที่ 5” ที่ออกอากาศทางสถานีฯ มาตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน

พิธีกร ได้แก่ ชลวิทย์ สุขอุดม ผู้ดำเนินรายการที่มาในลักษณะของผู้รับจ้างอิสระ ตั้งแต่ปีแรกที่ได้มีการผลิตรายการถนนสายที่ 5 และยังคงได้ดำเนินรายการต่อมาเรื่อยๆ ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนบริษัทผู้รับจ้างผลิตก็ตาม แต่ผู้ดำเนินรายการคนนี้ ก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของรายการถนนสายที่ 5 ไปแล้ว

2. พัฒนาการด้านแนวคิด และรูปแบบการผลิตรายการถนนสายที่ 5

เป็นไปในลักษณะคงที่ กล่าวคือ แต่เริ่มแรกที่มีการวางแนวคิดของรายการถนนสายที่ 5 โดยบริษัท พานอรามา ด็อคคิวเมนต์ ทารี จำกัด รายการถนนสายที่ 5 ก็มีการนำเสนอ และรูปแบบที่ชัดเจนอยู่แล้ว ทั้งเนื้อหาที่มุ่งประเด็นเดียวไปที่การชี้ตัวผู้ก่อปัญหาการจราจร กับพิธีกรที่ต้องมีบุคลิกมุ่งมั่น เอาจริงเอาจัง ตรง ชัดเจน ซึ่งก็วางตัว ชลวิทย์ สุขอุดม ไว้ตั้งแต่แรกเหมือนกัน

จึงอาจสรุปได้ว่าในกรณีนี้ถึงจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ผลิตมาถึง 4 ครั้งด้วยกัน แต่พัฒนาการด้านแนวคิด และรูปแบบการผลิตรายการถนนสายที่ 5 ยังคงเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เว้นแต่การพัฒนาด้านเนื้อหาที่เข้มข้นขึ้นในระยะปีที่ 2 จนเกิดกรณีวิวาทต่อเป็นระยะๆ และได้มีความพยายามที่จะนำเสนอเนื้อหาที่มาจากข้อมูลของประชาชนเป็นส่วนใหญ่

3. เงื่อนไขและข้อจำกัดในกระบวนการผลิตรายการถนนสายที่ 5

เป็นเงื่อนไขสากลที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับอีกหลายรายการโทรทัศน์ในเมืองไทย กล่าวคือ การขาดอิสระในการผลิตรายการที่นอกเหนือไปตามความเห็นชอบของรัฐ เพราะเมืองไทยยังมีรัฐเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการควบคุมสื่อทุกชนิดอยู่ ดังนั้นการผลิตรายการแต่ละครั้ง ก่อนออกอากาศจึงต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของสถานีโทรทัศน์นั้นๆ ก่อนว่า มีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ และเป็นที่ยอมรับแก่หน่วยงาน องค์กรใดบ้างหรือไม่

นับเป็นข้อจำกัดที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการถนนสายที่ 5 ค่อนข้างสูง เพราะรายการถนนสายที่ 5 เป็นรายการสารคดีสั้นเชิงข่าวทางโทรทัศน์รายการแรก และรายการเดี่ยวที่ค่อนข้างจะโจมตีการทำงานอย่างไม่ถูกต้องของทุกหน่วยงานถ้าก่อให้เกิดปัญหาบนพื้นผิวจราจร

นอกจากนี้ก็มีผู้อุปถัมภ์รายการที่สามารถเป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งได้แต่กับรายการถนนสายที่ 5 ผู้อุปถัมภ์รายการคือ บริษัท บุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด และ บริษัท ไทยประสิทธิ์ ประกันภัย จำกัด กลับเป็นผู้สนับสนุนรายการนี้เป็นอย่างดี เงื่อนไขในด้านนี้ของรายการถนนสายที่ 5 จึงไม่ได้

4. ขั้นตอนการผลิตรายการถนนสายที่ 5 สามารถแบ่งออกเป็น 6 ช่วงตอนได้ดังรายละเอียด ดังนี้คือ

4.1 วิธีระดมแนวคิด รายการถนนสายที่ 5 จะไม่มีลักษณะของการระดมแนวคิดจากกลุ่มทีมงานผู้ผลิต แต่จะเป็นการใช้แนวคิดหลักของผู้ดำเนินรายการเป็นสำคัญ คือ ชลวิทย์ สุขอุดม จะเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมดด้วยตัวเอง ว่าเนื้อหาตอนใดเหมาะสมกับการออกอากาศบ้าง และควรจัดเสนอในลักษณะใด

4.2 แหล่งข้อมูล ข้อมูลกว่า 60% ของรายการถนนสายที่ 5 เป็นข้อมูลจากจดหมาย และการร้องเรียนของประชาชนผู้ร่วมชมรายการ และพบปะกับทีมงานผู้ผลิตบนท้องถนน นอกจากนี้เป็นข้อมูลที่ได้อาจจากราจรที่ส่งมาให้ทางรายการคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง

4.3 การเตรียมการผลิต รายการถนนสายที่ 5 ไม่มีขั้นตอนยุ่งยากก่อนวันถ่ายทำเช่นกับบางรายการที่อาจต้องใช้ระยะเวลาในเตรียมการถ่ายทำด้วยว่าสาเหตุหนึ่ง คือ เป็นรายการสารคดีสั้นเชิงข่าว ที่มุ่งเสนอทั้งภาพและเสียงก็เป็นความจริง เกิดขึ้น ณ ที่จริงเป็นหลัก ประกอบกับวิธีการทำงานของทีมงานที่พร้อมจะทำตามการวางแผนการถ่ายทำที่มาจาก ชลวิทย์ สุขอุดม อยู่แล้ว ขั้นตอนนี้จึงมีเพียงแต่ ชลวิทย์ เท่านั้นที่คิดเอาไว้ล่วงหน้า และเตรียมเลือกข้อมูลที่ได้จากจดหมายของผู้ชมก่อนวันถ่ายทำ 1-2 วัน หลังจากนั้นเมื่อถึงวันถ่ายทำก็จะสั่งให้ทีมงานไป ณ จุด ถ่ายทำตามที่ตนได้คิดไว้

4.4 การผลิตรายการ ด้วยรูปแบบและวิธีการทำงานของทีมงานผู้ผลิตรายการถนนสายที่ 5 มีลักษณะเฉพาะ และแตกต่างไปจากการผลิตรายการโดยส่วนใหญ่ นั่นคือ ทุกขั้นตอนจะมาจากการตัดสินใจของผู้ดำเนินรายการถึงกว่า 90% ของการผลิตทั้งหมด ลักษณะการผลิตรายการของทีมงานนี้จึงเป็นไปได้ รูปแบบของการทำงานฉันทน์เพื่อน มีการนัดวันถ่ายทำ และจุดพบ ณ อพาร์ทเมนท์ของช่างกล้อง ซึ่งบางครั้งก็เป็นผู้ขับรถไปด้วย ทีมงานจะมีอยู่ 2-3 คนเท่านั้นในการออกกองถ่ายแต่ละ

ครั้ง คือ ช่างกล้อง ผู้ประสานงาน และ ชลวิทย์ ทุกคนพร้อมที่จะทำทุกหน้าที่ที่นอกเหนือไปจากหน้าที่หลักของตนเอง การทำงานจึงอยู่ในลักษณะของความเป็นกันเองค่อนข้างสูง

ปัจจุบันรายการถนนสายที่ 5 กำหนดตารางถ่ายทำสัปดาห์ละ 1 วันเท่านั้น ซึ่งจะถ่ายทำไว้ 4-6 ตอน หรือให้พอกับการออกอากาศซึ่งมีสัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ หลังข่าวภาคค่ำ เวลาประมาณ 21.50 น. หลังข่าวภาคค่ำ ครั้งละ 5 นาที

4.5 การติดต่อรายการ อีกเช่นกัน สำหรับขั้นตอนนี้ทางผู้ติดต่อที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำคือ สุดสาท วีระเวสต์ จะมีความคุ้นเคยกับทีมงานในฐานะของเพื่อน ไม่ใช่แค่ผู้รับจ้างเท่านั้น วิธีการทำงานจึงแตกต่างไปจากการติดต่อรายการอื่น คือ พูดกันง่าย ๆ เพื่อถ่ายทำเสร็จแล้วในแต่ละครั้ง ชลวิทย์ สุขอุดม จะอัดเสียงบรรยายประกอบภาพลงในเทปถ่ายทำต่างหาก 1 ม้วน แล้วเขียนบทบรรยายสดไปด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่า การทำรายการนี้ไม่สามารถเขียนบทล่วงหน้าได้ดีเท่ากับการมาถ่ายทำ ณ ที่เกิดเหตุแล้วเห็นภาพจริงกับตาก่อน เห็นบรรยายภาพทั้งหมด แล้วจะรู้ว่าจะพูดอะไรออกไปบ้าง

เมื่ออัดเสียงเสร็จเรียบร้อย จะบันทึกคิวโดยคร่าว ๆ ส่งให้ผู้ติดต่อภายในคืนนั้นทันที ผู้ติดต่อก็จะไปดำเนินการต่อในขั้นตอนนี้ โดยไม่ต้องมีทีมผู้ถ่ายทำไปร่วมอยู่ด้วย แต่จะทำคิวที่เกดไปให้จนเสร็จเรียบร้อยก็จะนำเทปส่งสถานีฯ เพื่อเตรียมการออกอากาศต่อไป

4.6 การแพร่ภาพออกอากาศ มีขั้นตอนที่ไม่ต่างไปกับรายการอื่น คือต้องส่งเทปไปให้ทางเจ้าหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของภาพและเสียง หรือกองเซ็นเซอร์ของสถานีก่อนออกอากาศทุกครั้ง ซึ่งก็มีปัญหาอยู่บางครั้งสำหรับรายการถนนสายที่ 5 ในกรณีที่เนื้อหาบางตอนไปเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ในองค์กรของรัฐ โดยเฉพาะกรมตำรวจ ซึ่งทางสถานีจะพิจารณาตามขั้นตอนโดยแยกความเหมาะสมของทางภาพและเสียง บางตอนก็จะส่งให้แก้ไขภาพนี้ บางตอนอาจสั่งให้เปลี่ยนบทพูด จนถึงกระทั่ง บางตอนที่ระงับการออกอากาศไปเลย ซึ่งถ้าเป็นกรณีที่ทางสถานีฯ สั่งให้แก้ภาพและเสียง ชลวิทย์ เลือกที่จะคงไว้ได้อย่างเดิม แล้วปล่อยให้ภาพหรือเสียงช่วงนั้นถูกตัดไปมากกว่าที่จะมาแก้ไข ด้วยเหตุผลที่ว่าอย่างน้อยประชาชนก็ยังสามารถรับรู้ความจริงได้ และก็จะได้อีกว่าอะไรบ้างที่รัฐปิดบังไว้ไม่อยากให้นำเสนอในรายการฯ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อรายการถนนสายที่ 5 ด้วยซ้ำไป

5. ผลกระทบจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เป็นความสัมพันธ์ที่ต่างก็ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อโครงสร้างการผลิตรายการถนนสายที่ 5 ดังรายละเอียดตามนี้

5.1 ปัจจัยภายใน ในที่นี้จะพิจารณาจากปัจจัยที่เกิดจากภายในองค์กรผู้ผลิตเท่านั้น อันได้แก่

- อุดมการณ์และความมุ่งหมายขององค์กรผู้ผลิต
- ลักษณะและบุคลิกภาพขององค์กรผู้ผลิต
- ลักษณะการปฏิบัติงานขององค์กรผู้ผลิต
- สภาพแวดล้อมภายในองค์กรผู้ผลิต
- เงื่อนไขและขีดจำกัดในการดำเนินการผลิต

จากปัจจัยภายในดังกล่าวสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า ความสัมพันธ์โดยรวมเป็นไปในเชิงบวกทั้งสิ้น เริ่มตั้งแต่อุดมการณ์ของผู้ผลิตที่ชัดเจน และต้องการทำงานให้สอดคล้องกับภาวะปัญหาของบ้านเมือง (กรุงเทพมหานคร) ในปัจจุบัน ซึ่งก็ตรงกับความต้องการของเจ้าของเวลาและทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ที่เป็นปัจจัยภายนอกอีกเช่นกัน

นอกจากนี้ บุคลิกภาพของผู้ผลิต และทีมงานก็ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เข้ากับรูปแบบของรายการประเภทนี้ได้ดีด้วยธรรมชาติของตัวตนผู้ผลิตทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ดำเนินรายการหลักที่เป็นคนที่มีบุคลิกแรง จริงจัง ชิงชัง ตลอดจนทีมงานที่พร้อมลุยถ่ายทำในทุกห้องถนนด้วยใจที่มุ่งมั่นอยากให้มีรายการประเภทนี้นำเสนอแก่ประชาชนบ้าง ซึ่งสอดคล้องไปกับอุดมการณ์แต่แรกเริ่มได้เป็นอย่างดี

อีกทั้งการปฏิบัติงานที่ทุกคนเข้าใจกัน และพร้อมทั้งสภาพที่เป็นอยู่ คือ ให้ผู้ดำเนินรายการเป็นหลักในการที่จะคัดทางเลือให้ทีมงานปฏิบัติตามในทิศทางที่วางไว้ สภาพแวดล้อมโดยรวมจึงไม่มีอะไรที่เป็นปัญหา ถึงแม้จะขาดรูปแบบว่าแน่นอนและตรงตามหลักการก็ตาม

ส่วนปัจจัยภายในลำดับสุดท้ายคือเงื่อนไขภายในองค์กรผู้ผลิตนั้น ถึงแม้จะพบเจอกับอุปสรรคอยู่บ้าง แต่ด้วยความสัมพันธ์อันดีระหว่างทีมงานด้วยกัน กับความใจกว้างของเจ้าของเวลาทำให้ปัญหาที่เคยต้องกระทบกระทั่งกับทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 หรือกับผู้อุปถัมภ์รายการในบางครั้งเมาบางลงไปกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกอีกเช่นกัน

5.2 ปัจจัยภายนอก ซึ่งประกอบด้วยเวลาออกอากาศและผู้ชมทางบ้านเป็นสำคัญต่างก็มีผลที่เชิงให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตรายการและการแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการถนนสายที่ 5 ทั้งสิ้น

เวลาออกอากาศที่ไม่ใช่ระยะเวลาที่นานเกินไป คือ ในแต่ละครั้งระยะเวลาออกอากาศ 5 นาที จึงเป็นเวลาที่เหมาะกับลักษณะของสารคดีสั้นเชิงข่าวประเภทนี้ เพราะเนื้อหารายการต้องการความกระชับ คล่องตัว รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และด้วยเวลาที่พอเหมาะกับการดังกล่าวจึงส่งผลให้รายการมีความโดดเด่น ไม่ซ้ำซากจำเจจนเกินไป จึงช่วยส่งเสริมให้รายการน่าสนใจ ยังไม่ทันจะเบื่อก็หมดแล้ว ก่อให้เกิดการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นจากผู้ชม

ส่วนในแง่ของผู้ชมนั้น นับได้ว่าเป็นตัวหลักที่ส่งเสริมรายการถนนสายที่ 5 อย่างดียิ่ง จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าข้อมูลหลักกว่า 60% มาจากจดหมายของผู้ชมทั้งสิ้น ความสัมพันธ์ในเชิงบวก เช่นนี้ไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดกำลังใจกับทีมงานผู้ผลิตเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้เกิดกระแสมหาชนที่สามารถแสดงออกได้ว่าต้องการให้รายการถนนสายที่ 5 คงอยู่ต่อไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกล้วนมีบทบาทสำคัญและส่งผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อโครงสร้างการผลิตรายการ “ถนนสายที่ 5” ไม้ว่าจะเป็นโครงสร้างของรายการฯ พัฒนาการทางแนวคิดและรูปแบบในการผลิตรายการฯ รวมถึงขั้นตอนการผลิตด้วย

หลักจากที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการผลิตรายการ “ถนนสายที่ 5” แล้ว ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงการแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการนี้ที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ได้ตามรายละเอียดดังนี้

6. การแสดงออกซึ่งบทบาทรายการถนนสายที่ 5

6.1. เสรีภาพและอิสระภาพ จากการศึกษาถึงโครงสร้างการผลิตของรายการถนนสายที่ 5 พบว่า “ชลวิทย์” ในฐานะของพิธีกร และดูแลการผลิตรายการด้วยจะมีบทบาทสำคัญที่สุดในทุกขั้นตอนการผลิตมีเสรีภาพในการสร้างสรรค์ผลงาน (Creative Freedom) ตอนนั้นๆ ได้อย่างเต็มที่ โดยเจ้าของเวลาซึ่งแม้โดยตำแหน่งแล้วจะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจดำเนินการผลิต แต่ในทางปฏิบัติกลับเป็นเพียงผู้ที่คอยควบคุมอยู่ห่างๆ ไม่เข้าไปจู้จี้กับทุกขั้นตอนด้วยความเชื่อมั่นในประสบการณ์ของผู้ดำเนินรายการและทีมงาน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลถึงรูปแบบและลักษณะเนื้อหาของรายการที่จะเป็นไปตามความเห็นชอบของ ชลวิทย์ สุขุมดม เป็นสำคัญ

6.2. สร้างความมีระเบียบและเอกภาพ รายการถนนสายที่ 5 มีบทบาทสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพในสังคม คือ มีการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจของประชาชน ผู้ใช้รถ ใช้ถนน ให้กระทำการที่ถูกต้องในการขับรถ และใช้ถนน กระทั่งการช่วยกันสอดส่องถึงพฤติกรรมของผู้ทำผิดวินัยให้กระทำความเสียหายอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน แสดงถึงสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสื่อมวลชนกับประชาชน

6.3. ความหลากหลายและการเข้าถึง เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่ารายการถนนสายที่ 5 มีความหลากหลายของเนื้อหาอันคือผลที่สืบเนื่องมาจากการมีเสรีภาพในการผลิตรายการสูง เนื้อหารายการจึงไม่จำกัดอยู่เพียงว่าเป็นมุมมองของฝ่ายใดแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น หากแต่เป็นการว่าไปตามเนื้อผ้าใครผิด ก็ว่าไปตามนั้น ถึงจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ตาม และยังเปิดโอกาสให้ประชาชนทุก

คนสามารถแสดงความคิดเห็นได้เท่าเทียมกันด้วยการมีส่วนร่วมในรายการถนนสายที่ 5 ในฐานะผู้อยู่ในเหตุการณ์และการเขียนจดหมายมาแนะนำข้อมูล ตลอดจนปัญหาจรรยาบรรณ จุดต่างๆ ที่กรุงเทพฯ

6.4. **ความเป็นกลางและคุณภาพของข้อมูลข่าวสาร** รายการถนนสายที่ 5 สามารถเสนอข้อเท็จจริงได้ถูกต้อง โดยข้อมูลดังกล่าวสามารถตรวจสอบจากแหล่งข่าวได้ ประกอบกับความน่าเชื่อถือที่ถ่ายทอดผ่านทางผู้ดำเนินรายการที่จะไปถ่ายทำ ณ จุดที่เกิดปัญหานั้นๆ ทุกครั้ง ทำให้เห็นภาพจริงและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บทบาทของรายการถนนสายที่ 5 จึงถือว่าเป็นรายการสารคดีสั้นเชิงข่าว ที่คงคุณภาพของข้อมูลข่าวสารและความเป็นกลางได้

ข้อจำกัดการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อโครงสร้างการผลิตและบทบาทของรายการสารคดีเชิงข่าวทางโทรทัศน์ รายการถนนสายที่ 5” ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อดีของการศึกษาคั้งนี้อยู่ประเด็นหนึ่งว่า “เวลา” การทำวิจัยที่ไม่สามารถทุ่มเทให้ได้เต็มที่นั้น มีผลกระทบต่อความละเอียดของชิ้นงานโดยตรง ผู้วิจัยมีเวลาในการศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยชิ้นนี้เป็นเวลาเพียง 2 เดือนเท่านั้น และในบางเวลายังต้องทำงานประจำควบคู่ไปด้วย จึงทำให้อาจเก็บข้อมูลไม่ได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาเพื่อให้มีโอกาสศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น

แต่ถึงกระนั้นก็ตามด้วยความพยายามเต็มกำลังของผู้วิจัยที่ทุ่มเทให้กับงานวิจัยชิ้นนี้อย่างดีที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ ประกอบกับการได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทีมงานผู้ผลิตรายการถนนสายที่ 5 และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยที่จบโดยตรงมาทางด้านการผลิตรายการโทรทัศน์จึงทำให้มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับองค์การผลิตดีพอควร ตลอดจนการที่ได้ออกกองถ่ายทำร่วมกับทีมงานผู้ผลิตรายการถนนสายที่ 5 ในฐานะผู้ช่วยทีมงาน จึงมีฐานความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตและแนวคิดขององค์กรพอสมควร ผู้วิจัยจึงมีความมั่นใจในระดับหนึ่งว่าข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถเชื่อถือได้ และถ้าจะให้งานวิจัยชิ้นนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก็ควรจะมีการวิเคราะห์ถึงรายการของคู่แข่งที่อยู่ในประเภทเดียวกัน ด้วยว่าเพราะสาเหตุใดรายการจึงไม่สามารถยืนหยัดอยู่ได้เช่น รายการถนนสายที่ 5 เป็นเพราะโครงสร้างรายการที่ไม่เอื้อประโยชน์ในเชิงบวกหรือความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ เป็นไปในเชิงลบมากกว่า ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้พิจารณาเพื่อหลีกเลี่ยงและปรับปรุงลักษณะโครงสร้างการผลิตรายการสารคดีสั้นเชิงข่าวทางโทรทัศน์ได้ต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งบทบาทของสื่อมวลชนโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ให้ออกมาในลักษณะที่แตกต่างกันได้

ข้อเสนอแนะ

ถึงแม้ว่าการมุ่งศึกษาในครั้งนี้มิได้จับประเด็นหลักตรงไปที่คณะผู้ผลิตรายการก็ตาม แต่จากผลการศึกษาที่วิเคราะห์มาพบว่าสิ่งที่เป็นตัวหลักของการแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการถนนสายที่ 5 ในวันนี้ คือ ลักษณะเฉพาะขององค์กรผู้ผลิตที่มีการทำงานซึ่งแตกต่างไปจากองค์กรผู้ผลิตส่วนใหญ่ และขัดแย้งกับลักษณะของเนื้อหาของรายการที่ผลิตออกมา กล่าวคือ เนื้อหารายการมีความเป็นประชาธิปไตยตลอดจนรูปแบบการนำเสนอก็ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ตรงกันข้ามกับการดำเนินการผลิตที่สิทธิ์ขาดอยู่ที่ผู้ดำเนินรายการและผู้ดูแลการผลิต แต่เพียงผู้เดียว คือ ชลวิทย์ สุขอุดม

ผู้วิจัยมองเห็นว่า จุดนี้เป็นจุดสำคัญในอันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ อย่างเช่น ถ้าในวันข้างหน้าทีมงานเกิดการเปลี่ยนชุดไป ช่างกล้อง หรือประสานงานไม่ใช่เจ้าหน้าที่ที่จะยอมรับการเป็นผู้รับคำสั่งอย่างเดียว แต่ต้องการจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวคิดมากกว่านี้ วิธีการที่ ชลวิทย์ ใช้อยู่ในปัจจุบันก็จะไม่สามารถทำได้ต่อไป อีกทั้งการทำงานในลักษณะของการพึ่งพาความคิดของบุคคลคนเดียว ไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้องตามหลักการผลิตรายการทางโทรทัศน์และเพื่อให้การผลิตรายการถนนสายที่ 5 เป็นไปได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้ดำเนินรายการ ควรใช้วิธีการทำงานแบบระดมความคิดให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อหลีกเลี่ยงจุดอ่อนจากความคิดของตนเองที่สามารถเกิดขึ้นได้ และเพื่อเป็นการกระจายความคิดให้ผู้ร่วมทีมงานมีความรู้สึกว่าเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวคิดของรายการด้วยมากกว่าเป็นเพียงมือป็นรับจ้าง ผู้ทำหน้าที่ถ่าย หรือติดต่อนั้น แต่เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดียิ่งขึ้นของรายการถนนสายที่ 5 ในอนาคตได้

2. รูปแบบการนำเสนอ ชัดเจน ตรงประเด็นมีเอกลักษณ์เป็นที่จดจำของประชาชนได้ก็จริง แต่ในภาวะปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางสื่อสูงมากขึ้น การนำเสนอในลักษณะเดิมต่อเนื่องมาถึง 4 ปี อาจเป็นวิธีที่ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่อีกแล้ว ดังนั้นควรจะมีการปรับปรุง และพัฒนาแนวการนำเสนอในวิธีที่แตกต่างออกไป แต่คงเอกลักษณ์เดิมของรายการถนนสายที่ 5 ไว้ คือ ชลวิทย์ สุขอุดม เป็นผู้ดำเนินรายการที่ยังมีชีวิต ชี้ออก อย่างตรงความจริงอยู่เช่นเดิม แต่อาจจะมีการเปลี่ยนมุมมองเป็นแง่อื่นบ้าง